

تنظیم بازار داخل و مدیریت صادرات پسته از طریق مداخله دولتی

دبیرخانه انجمن پسته ایران

■ تولید پسته خشک سال گذشته ایران ۲۲۵ هزار تن برآورد شد؛ حال آن که تولید سال جاری با توجه به خسارت بی‌سابقه ناشی از شرایط اقلیمی بهاره، ۵۵ هزار تن پیش‌بینی می‌شود. با توجه به خسارت بی‌سابقه امسال، غالب باغداران پسته کشور در نگهداری و تعمیرات سالانه مورد نیاز باغات پسته خود در سال محصولی پیش رو قطعاً با تنگی‌ای مالی بی‌سابقه‌ای مواجه خواهند بود. هم اکنون دولت جهت جبران بخشی از خسارات وارده به کشاورزان، دستور استمهال سه ساله اقساط سررسید شده وام‌های آنها را داده‌است. چگونه ممکن است عقل سلیم حکم کند در همان زمان که بخشی از دولت به فکر جبران خسارت بی‌سابقه وارد آمده به صنعت پسته کشور می‌باشد، بخش دیگری از دولت در صدد وضع مقرراتی باشد که منجر به کاهش شدید درآمد همان فعالان شود؟!

■ طبق برآوردها، بالغ بر یک میلیون نفر در بیش از ۱۵ استان کشور از صنعت پسته ارتزاق می‌کنند. هرگونه دخالت و اختلال در چرخه اقتصادی این محصول حتی بصورت موقت ضربات سنگینی بر پیکره تولید، تجارت و صنایع وابسته به آن خواهدزد و علاوه بر تبعات اقتصادی، تبعات اجتماعی بسیاری را نیز به همراه خواهد داشت.

قیمت

■ بطور معمول، حدود ۸۰ درصد تولید پسته ایران صادر و ۲۰ درصد آن در داخل مصرف می‌شود. با توجه به غلبه بازار صادراتی بر بازار داخل، قیمت پسته بر اساس قیمت آن در بازار جهانی تعیین می‌شود. بنابراین قیمت داخلی پسته همواره از حاصل ضرب قیمت جهانی آن در نرخ برابری ریال در برابر ارزهای خارجی بدست می‌آید.

جلسه میز پسته با حضور تعدادی از اعضای انجمن پسته ایران، اعضای هیأت نمایندگان اتاق کرمان، مودودی معاون سازمان توسعه تجارت ایران، انارکی محمدی نماینده مردم رفسنجان، پورابراهیمی نماینده مردم کرمان و راور، امیری نماینده مردم زرنند و شجری مدیرکل دفتر توسعه صادرات وزارت جهاد کشاورزی در ۱۵ شهریورماه امسال در اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان برگزار شد. یکی از موارد دستور جلسه میز پسته، بررسی میزان مصرف پسته در داخل کشور و آسیب‌های ایجاد محدودیت در امر صادرات آن بود.

در ادامه، بیانیه انجمن پسته ایران در مخالفت با هر گونه مداخله دولت در بازار داخل یا صادرات پسته و تبعات ناشی از آن که در این جلسه ارائه شد، آورده شده‌است.

تولید

■ تولید و تجارت بین‌المللی پسته ایران حدود صد سال قدمت دارد. پسته ایران تقریباً به تمام کشورهای جهان صادر می‌شود. احداث باغ پسته یک سرمایه‌گذاری بلند مدت است که کشاورز در آن ریسک سرمایه‌گذاری، حداقل برای ۱۵ سال آینده را برمی‌دارد. بنابراین هر تصمیم خلق‌الساعه منجر به ترس سرمایه‌گذار و عدم سرمایه‌گذاری در این صنعت خواهدشد.

■ تولید سالانه پسته در ایران بطور میانگین نزدیک ۲۰۰ هزار تن تخمین زده می‌شود. در تولید آن هیچ‌گونه ارز یا رانت دولتی استفاده نمی‌شود که مداخله دولت در تنظیم قیمت آن را توجیه کند.





بازار داخل

■ پسته جزو تنقلات محسوب می‌شود. مصرف پسته چه بصورت آجیلی، چه بصورت مغز در مواد غذایی، قوت غالب مردم کشور نبوده که نیاز به مداخله دولت در زنجیره تأمین یا فروش آن را توجیه کند. با درآمد حاصل از صادرات هر یک کیلوگرم پسته، بالغ بر ۴۰ کیلوگرم گندم می‌توان به کشور وارد کرد.

بازارهای صادراتی

■ پسته در دنیا عمدتاً بصورت فله صادر می‌شود و تجار و فروشندگان پسته در کشورهای مقصد با توجه به سلیقه بازار و الگوی مصرف خود آن را فرآوری، بسته‌بندی، بازاریابی و بازاریابی می‌کنند. در صورت ایجاد اختلال در تأمین پسته ایرانی، این مشتریان به سمت پسته آمریکایی سوق داده می‌شوند.

■ برخی از صادرکنندگان پسته برای فروش خود قراردادی عمل می‌کنند. لذا ایجاد اختلال در روند صادرات پسته، با ایجاد شرایط عدم امکان اجرای تعهد، تاجر ایرانی و پسته ایرانی را در تجارت بین‌المللی بی‌اعتبار خواهد کرد.

■ تولید پسته خشک سال گذشته آمریکا ۲۷۵ هزار تن اعلام شد. تولید امسال آمریکا حدود ۴۵۰ هزار تن برآورد می‌شود. ایجاد هرگونه محدودیت در صادرات پسته

کشور در سالی که به دلیل بروز خسارت، تولید به شدت محدود می‌باشد، قطعاً منجر به حذف پسته ایران از صحنه تجارت بین‌المللی، از دست رفتن بازارهای صادراتی و جایگزینی رقیب اصلی در این بازارها خواهد شد.

برگشت ارز صادراتی

■ به‌طور معمول، قیمت فروش کشاورز پسته‌کار ایرانی حدود ۹۵ درصد قیمت فروش صادراتی پسته توسط تجار ایرانی است. همچنین به‌طور میانگین حاشیه سود صادرکننده پسته کمتر از یک درصد قیمت فروش صادراتی آن می‌باشد. این بدان معناست که بالغ بر ۹۹ درصد ارز حاصل از صادرات پسته جهت پرداخت به کشاورز و پوشش هزینه‌های صادرات همواره به کشور برمی‌گردد.

■ برگشت ارز حاصل از صادرات پسته به دلیل تحریم‌های سیاسی و بانکی بین‌المللی از سال‌ها پیش تنها از طریق شبکه مویرگی و غیررسمی ایجاد شده بین تجار ایرانی و خارجی صورت می‌گرفته‌است. در شرایط ادامه تحریم‌ها و محدودیت‌های بانکی بین‌المللی، اصرار به برگرداندن ارز حاصل از صادرات پسته به کشور با اظهار در سامانه دولتی و علنی نیما از طریق شبکه بانکی رسمی و صرافی‌های زیر ذره‌بین دولت‌ها و بانک‌های تحریم‌گر، غیرممکن بوده و

منجر به توقف کامل صادرات و از بین رفتن شبکه مویرگی برگشت ارز حاصل از صادرات پسته به کشور خواهد شد. به‌علاوه، این امر قطعاً خود موجب تشدید شرایط بغرنج کمبود منابع ارزی کشور می‌شود.

نتیجه‌گیری

باتوجه به جمیع توضیحات فوق، انجمن پسته ایران معتقد است که در شرایط بغرنج فعلی اقتصاد کشور، مداخله دولت در بازار داخل یا صادرات پسته، ضمن کاهش قدرت ارزآوری کشور، صدمات جبران ناپذیری را بر کشاورزان و تجار پسته و سایر فعالان دخیل در این صنعت وارد خواهد کرد. به‌علاوه، با توجه به تنقلی بودن پسته، اثر این مداخله در کاهش فشار اقتصادی بر اقشار آسیب‌پذیر جامعه بسیار اندک خواهد بود. همچنین، این انجمن به صنایع شیرینی‌پزی که پسته یکی از مواد اولیه آنها بوده و به دلیل افزایش قیمت پسته، قیمت تمام شده ریالی محصول آنها افزایش، اما قیمت تمام شده دلاری آنها کاهش یافته است پیشنهاد دارد که همانند صنعت پسته کشور با افزایش صادرات و در نتیجه افزایش ارزآوری محصول خود، در جهت حفظ کیان و استقلال کشور دلتمردان‌مان را یاری رسانند.